

hjemme efter forhandlinger med udenrigsministerens iranske kollega fandt ud af, at den berygtede fatwa mod Salman Rushdie nok ikke mere havde den store praktiske betydning.

Netop på den baggrund kan det ikke undre, at mange herhjemme nu stiller sig yderst skeptisk til regeringens påstand om, at der forelå en alvorlig trussel mod Rushdies besøg den 14. november – altså det besøg, der var planlagt: Men kan det virkelig passe? Er det ikke at overdrive? Er de så slemme?

Regeringen har sig selv at takke for denne skepsis. Først for 3 måneder siden – altså i august – opgav udenrigsministeren den såkaldte kritiske dialog med Iran uden at antyde, hvad han ville sætte i stedet, og uden at begrunde den nye holdning med andet end, at dialogen åbenbart ikke havde nyttet noget.

Det tør man nok sige. Både da initiativet til den kritiske dialog blev taget fra EU's side for godt 4 år siden, og mens dialogen har stået på, har præstestyret eller mullaherne både skærpet undertrykkelsen i Iran, hvor i forvejen titusinder har måttet ofre livet på mullahernes alter, og deres terror i udlandet. Begge dele blev mødt, må man se i øjnene, med talende tavshed i Danmark og i EU-kredsen.

I årene 1979-1989, altså i Khomeinis levetid, omkom 34 mennesker som følge af præstestyrets terror i udlandet. Men mellem juni 1989 og august 1993 var tallet 43, og for august 1993 til juni 1996, altså under dialogens periode, var det 54, der måtte lade livet i udlandet. Så vidt den megen tale om moderation.

Der er tale om brutale overfald på gader og landeveje og i hjemmene. I hvert eneste tilfælde er det oppositionelle iranere, for den sags skyld fra alle oppositionslejre, der rammes. Eksempelvis den sidste i øvrigt liberale premierminister under shahen, Bakhtiar, der sammen med sin sekretær blev myrdet med knivstik i sit hjem i Paris, eller det nationale modstandsråds højt respekterede repræsentanter i Genève og Rom, som i en kort periode havde været ambassadører sammesteds, Mohammed Naghdi og dr. Kazem Rajavi, og de fire kurdiske ledere, der blev myrdet ved skydning på en restaurant i Berlin.

Lad mig i den forbindelse minde om, hvordan de store EU-stater, Frankrig og Tyskland, reagerede på denne terror. Den danske statsminister er blevet kritiseret i forbindelse med Rushdie-besøget, men ligger såmænd ikke inde med rekorden, når det handler om at kludre eller give efter, eller hvad det nu er.

Efter mordet på dr. Rajavi anmodede Schweiz om udlevering af to iranske agenter, der var arresteret i Frankrig. En fransk domstol godkendte udleveringen, hvorpå den franske regering anbragte de to agenter i et fly og fløj dem til Teheran! Det var i den nationale sikkerhedsinteresse, sagde daværende premierminister Balladur, og det var i december 1993, nogen tid efter at den kritiske dialog var blevet indledt.

Og efter mordet på de fire kurdere i Berlin og påfølgende arrestation af iranske agenter kom Irans sikkerhedsminister Fallahian i 1992 på et hemmeligt besøg i Bonn og forhandlede med en særdeles forstående minister Schmiedbauer. Men i Tyskland er man åbenbart nået meget langt med magtens tredeling, for i marts i år udstedte anklagemyndigheden i Karlsruhe arrestordre på den samme iranske minister, der nu er anklaget for meddelagtighed i mord.

Der er noget ironisk over det følgende: Når Iran endelig kommer i søgelyset herhjemme, er det på grund af et menneske, der vel er truet på livet, men som dog hidtil har været så godt beskyttet, at han har klaret den, mens de 54 ofre for præstestyrets terror i udlandet siden august 1993 højst har kunnet fremkalde nogle løftede øjenbryn i de højere snirkler.

Det er også karakteristisk, at det ikke er deres skæbne, som er kommet ind i debatten, men nu skal deres skæbne bringes ind i den.

Med disse ord vil jeg slet ikke reducere Rushdie-sagens betydning og alvor, for den handler ikke alene om brud på international ret, men om selve ytringsfrihedens væsen. Og jeg vil henlede opmærksomheden på, at ved siden af Rushdie handler sagen om et menneskefjendsk regime, hvis terror ikke anerkender nogen grænse hverken i hjemlandet eller ude i verden. Det er med dette regime, man har opretholdt kritisk dialog. Det er forbavsende.

Og for at det ikke skal være løgn, så har Danmark, som i hvert fald på det offentlige plan har været ret så tilbageholdende med kritik af regimet, fordi det har været en del af den kritiske dialog, nægtet at have med oppositionen af dette regime at gøre. End ikke en kritisk dialog har der kunnet være tale om, når det gjaldt regimets modstandere. Det er ellers her, at regeringen kan finde iranske og muslimske meningsfæller i kampen mod fatwaen. Et enkelt citat fra *Weekend-Avisen* den 4. februar i år kan belyse dette:

»Jeg har flere gange taget afstand fra og fordømt fatwaen mod Rushdie . . . ingen forfatter skal trues, end mindre dømmes til døden for